

Rapport til OBS om aktiviteter på Åseng 2025.

Formidling av historie og aktiviteter:

Gruppen av frivillige formidlere på Åseng har nå vokst til 16 voksne og 2 barn. Dette har ført til at vi denne sommeren har hatt bemanning på Åseng 4 dager i uka i hele sommersesongen. (Onsdag, fredag, lørdag og søndag).

Vi startet formidlingen av bureiserhistoria denne sesongen onsdag 18. juni, og avsluttet søndag 17. august. Den oppsatte plana for formidlingen ble gjennomført uten avbrekk. Denne frivilligruppen er organisert slik at det er et «bureiserpar» som er på Åseng, hver gang vi er der som formidlere. Med denne organiseringen kommer vi betydelig nærmere virkeligheten i den historia vi formidler.

I tillegg til den gruppa som er nevnt, har vi ei gruppe på 8 personer som deltar på enkeltoppdrag. Denne gruppa viser i praksis en god del forskjellige arbeidsoppgaver som må gjøres gjennom et år. Dette er ikke alltid oppgaver som er spesifikke for bureiserne, men ansees likevel som en viktig del av det vi kan vise fram for publikum. Her nevner vi, åkerbryting med hakke og spade, oppsetting av nye gjerder, ljaslått og hesjing på jord som er kommet i grasproduksjon.

Deltakere i den faste formidlergruppen har formidlet aktiviteter som vedhogging både som vedreis i skogen og vedkløyving ved skålen. Det er vist fram reparasjon av eksisterende gjerder, lauving og rensking av poteter, lapping av klær og stopping av strømper og votter.

Ferdig med skigarden. Johs Nordgården og Iver Amund Aulstad har gjort jobben.

Ellen Marie Gjeilo svinger ljaen.

Begge foto, Terje Holen

På matsida er det bakt flatbrød, småbrød og klinning på vedfyrt takke, steikt kaku i vedfyrt steikeovn, steikt vaffel på vedfyrt ovn, syltet bringebær og solbær fra Maihaugens hager . I tillegg

Jorun Hagen har ystet
skjørøst.

Live Emilie Ødegård-Gjeilo har
plukket solbær i Olsen-gården. Tor og Torill Korsvaold, Stig
og Trygve Gardstad hesjer.

Foto: Terje Holen og Ellen Marie Gjeilo

til dette har vi i år for første gang hatt en del søndager med «høgstdagskaffe», der bureiserne får gjester og serverer kaffe med kaker. Ysting av skjørøst er også en ny aktivitet i år.

Det har vært lagt til rette for at bureiserne og evt arbeidsfolk som er innom spiser dugurd. Her har det vært brukt «vassgraut», og flatbrødsoll med spekeflesk av Maihaugens egne griser. Dette er griser slaktet på Åseng og flesket er saltet og tørket på Bjørnstad stabburet. Her snakker vi om ekte årgangsflesk. Sommerens spekeflesk var fra grisen som ble slaktet i 2023, men vi har også hatt flesk som har hengt på stabburet i 5 år. Jeg har i år kokt «kål» på gamlemåten, med saltet griskjøtt fra Maihauggrisene.

Særskilte markeringer og aktiviteter:

De to foregående årene har olsok falt tett på ei helg, og vi har markert dette med musikk av Vardekampen spelemannslag, og et kåseri om forskjellige hendelser rundt olsok. Til denne markeringa hører det også med en svært velsmakende rømmegrøt kokt av Åse Sletvold. Åse og mannen Asbjørn er fast vertskap på Åseng i denne sammenhengen.

Denne sommeren valgte vi et litt annerledes opplegg. I stedet for å markere olsok, valgte vi å markere at bureiserne var ferdige med slåtten. Bureiserne på Åseng inviterte til slåttegraut på grendas danseslette «Finstadtåget», og hadde en trivelig lørdagskveld med Åses rømmegraut og dans. Markeringa ble framvist gjennom «slåttegrautspelet», med folk fra ungdomslaget Henrik Wergelands minne», og en del andre frivillige som aktører. Spelet ble sett av ca 60 personer og rundt 140-150 besøkende totalt, kunne glede seg over rømmegrøt og saft.

Åse og Asbjørn Sletvold serverer rømmegrøt.

Viktoria Sjølstad som Elsa, og Sondre Brein som Anton er ferdige med slåtten på Åseng.

Foto: Terje Holen og Kjell Joar Rognstad

Trond Dalsegg, født og oppvokst på nabobruket til Åseng på Kvarvet, fortalte om Kvarvet som bureisergrend, barndommen i bureisergrenda, skolegang og andre sosiale aktiviteter. Et interessant og lærerikt kåseri, som slo godt an hos tilhørerne.

Trond Dalsegg forteller fra Kvarvet Bureiserne slår seg løs på Finstادتåget

Foto: Kjell Joar Rognstad og Tove Bakken.

Fullføring av Åseng som bureisingsbruk:

For helhetens skyld, velger jeg å ta med en kort reprise.

Tidligere stortingsrepresentant Åge Hovengen klarte gjennom flere års arbeid å få kjøpt husene til et av de 20 000 bureisingsbrukene som bel «innvilget» i mellomkrigstida. Åseng var fraflytte av sine eiere i 1963, og husene var i en tidsperiode på 36-38 år utleid til forskjellige formål. Åseng kom til Maihaugen, og ble høytidelig åpnet av HM Dronning Sonja og kulturminister Åse Kleveland i 3. november 2002.

Arbeidet med å fullføre Åseng som bureisingsbruk stoppet opp i en del år. Hovengens helse ble redusert med tida og Oppland Bonde og Småbrukarlag, (OBS), tok initiativ til å fullføre Åseng. Arbeidet startet i 2018/19, med planlegging av prosjektet i samarbeid med Maihaugen, og det ble samlet inn kr 262.500 kroner fra forskjellige offentlige og private organisasjoner, til formålet.

Åpning av Åseng, klar for formidling skjedde 19, juni 2022.

I 2025, er skigarden, som er en del av gjerdet rundt tunet fullført, og det er oppført et reveskur. En del bureisere hadde 2-3 avlsdyr av blårev og sølvrev, for å skaffe litt ekstra inntekter. Det er skaffet en tidsriktig slipestein som har fått ny krakk og plass ved låveveggen.

Revskur under oppføring

Snekkerlaget består av Arne Kvisberg
Gustav Klaape og Harald Ove Foss
med barnebarna Ole Fredrik og Sivert.

Dyrkamarka vokser.

Jonas Bergman Sollien og Sigmund K Andresen
bryter ny åker på steinrik jord.

Foto: Terje Holen

Dokumentasjon:

De fleste av de som har vært frivillige i begge gruppene deltok sommeren 2024 i 18 filmopptak for å dokumentere mange aktiviteter på bureisingsbruket. Gjennom vinteren har det vært arbeidet

med sortering av filmene, teksting og tilrettelegging. Målet er å få sydd sammen filmene med tekst, slik at dette blir både dokumentasjon og læring. Det er supplert med noen filmer i etterkant som steinkjøring med hest, og møkkjøring. Vi har fått tilsagn om kr 49.500 fra Sparebankstiftelsen DNB, til å fullføre arbeidet med denne dokumentasjonen. Målsettingen er at arbeidet kan avsluttes i 2025.

Aktiviteter i høst:

Det er finansiert og planlagt en konferanse på Maihaugen, 27. september 2025. Temaet er

Verdien av 3% dyrka mark?

- Fra hungersnød til overflod og tilbake?

Ønsker:

Et bureisingsbruk ble nesten alltid startet på «bar bakke». Det er litt forskjellig utstyr som fortsatt mangler. I mjølbua, kunne det vært fint med ei lita mjølbøle. Noe småredskaper som mineborrer, feisel, slegge, økser, tømmersaks, kjørerøks med stålnakke, bendingsbjørner. I kjelleren er det plass til et par mjølkekoller. Etter separator og også levering av mjølk ble aktuelt fikk kollene av og til et annet bruksområde. Totalt en aktiv sommer og besøk fra nesten alle verdenshjørner.

Andre bilder fra formidlingen i sommer:

Foto vedhogst: Mikael Finsveen. Øvrige foto: Terje Holen